

Менеджмент

УДК 351.863

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17864555>

Ризики у формуванні економічної безпеки підприємства: організаційно-правові аспекти

Ревенко Олена Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0110-7291>

Береза Валерій Володимирович,

кандидат економічних наук, докторант,
Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України
м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-6698-2889>

Уваров Сергій Вікторович,

аспірант Інституту тваринництва
Національної академії аграрних наук України
м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-4247-7079>

Пушак Ярослав Ярославович,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та економічної безпеки,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1369-8770>

Літвінов Дмитро Олександрович,

доктор філософії з управління та адміністрування,

кафедра торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом,

Одеський національний технологічний університет,

м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8612-3834>

Прийнято: 02.11.2025 | Опубліковано: 10.11.2025

***Анотація:** На сьогодні, в часи нестабільного зовнішнього середовища, законодавчих та нормативних викликів, підприємствам для підтримки безперервної діяльності й досягнення економічного зростання необхідно здійснювати заходи щодо забезпечення захисту та своєчасного реагування на загрози і небезпеки, а також впроваджувати ризик-менеджмент та системи превентивних заходів. У статті розглянуто поняття «економічна безпека підприємства» з урахуванням її подвійної природи формування під впливом зовнішніх (корупція, рейдерство, шахрайство, шпигунство та ін.) та внутрішніх загроз (падіння рівня виробництва, втрата важливих зв'язків з постачальниками та довіри споживачів та ін.).*

Визначено, що економічна безпека становить основу, необхідну для стабільності та розвитку будь-якого підприємства, та охоплює фінансову стійкість, кадровий потенціал, інформаційну захищеність, правову стабільність і здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Вирішенням питань, пов'язаних з її забезпеченням, повинна займатися відповідна служба безпеки підприємства, створена з урахуванням його розмірів, можливостей та діяльності.

Доведено, що з огляду на сучасні ринкові реалії та ескалацію світових викликів, основну роль у забезпеченні економічної безпеки відіграє ефективне управління ризиками. На сьогодні особливої актуальності набуває не лише своєчасне реагування на загрози та виклики, а й побудова системи, що працює на

випередження небезпек, яка базується на правовій грамотності, прозорості процесів та стратегічному плануванні.

Обґрунтовано, що організаційно-правові аспекти формування системи економічної безпеки встановлюють кордони щодо стабільної та безпечної діяльності підприємства, до яких належать: правильний вибір організаційно-правової форми, дотримання норм законодавства, розробка внутрішніх регламентів, антикризових стратегій та процедур управління ризиками.

Встановлено, що оскільки економічна безпека окремих підприємств є складовою частиною загальної економічної безпеки держави, то забезпечення належного рівня організаційно-правового захисту підприємств є не тільки питання виживання таких підприємств, а й стратегічним чинник зміцнення економічної безпеки країни в цілому.

Ключові слова: економічна безпека, інформаційна безпека, організаційно-правові ризики, конкурентоспроможність, система економічної безпеки, системний підхід, цифровізація.

Risks in the formation of economic security of an enterprise: organizational and legal aspects

Olena Revenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of Enterprise Economics and Business Organization Department,

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,

Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0110-7291>

Valerii Bereza,

Doctoral Student, Livestock Farming Institute of

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-6698-2889>

Serhii Uvarov,

Postgraduate student at the Institute of Animal Husbandry of the
National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine
Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-4247-7079>

Yaroslav Pushak,

D. Sc. in Economics, Professor,
Professor of the Department of Management and Economic Security,
Lviv State University of Internal Affairs,
Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1369-8770>,

Dmytro Litvinov,

Doctor of Philosophy in Management and Administration,
Department of Trade Entrepreneurship, Commodity Studies and Business Management,
Odesa National University of Technology
Odesa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-8612-3834>

Abstract: *Today, in times of an unstable external environment and legislative and regulatory challenges, enterprises need to implement measures to ensure uninterrupted operations and achieve economic growth, including protection and timely responses to threats and dangers, as well as risk management and preventive measures. The article considers the concept of "economic security of the enterprise," noting its dual nature: formation under external (corruption, raiding, fraud, espionage, etc.) and internal threats (decline in production levels, loss of meaningful connections with suppliers and consumer trust, etc.).*

It is determined that economic security is the basis for the stability and development of any enterprise and includes financial stability, human resources, information security, legal stability, and the ability to adapt to changes in the external environment. The

appropriate security service for the enterprise, created based on its size, capabilities, and activities, should address issues related to its provision.

It is proven that, given the current market realities and the escalation of global challenges, effective risk management plays a key role in ensuring economic security. Today, not only a timely response to threats and challenges, but also the construction of a system that anticipates dangers, grounded in legal literacy, transparency of processes, and strategic planning, is particularly relevant.

It is substantiated that the organizational and legal aspects of the formation of the economic security system set the boundaries for the stable and safe operation of the enterprise, which include: the correct choice of organizational and legal form, compliance with legislative norms, development of internal regulations, anti-crisis strategies, and risk management procedures.

It is established that since the economic security of individual enterprises is an integral part of the overall financial security of the state, ensuring the proper level of organizational and legal protection of enterprises is not only a matter of the survival of such enterprises, but also a strategic factor in strengthening the economic security of the country.

Keywords: *economic security, information security, organizational and legal risks, competitiveness, economic security system, systemic approach, digitalization.*

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання актуалізують питання забезпечення економічної безпеки підприємств, що викликано високим рівнем невизначеності зовнішнього середовища, загостренням конкуренції, нестабільністю фінансових ринків, воєнними подіями та швидкими змінами у законодавстві. За таких обставин ефективне управління ризиками стає необхідною передумовою стабільного функціонування та розвитку підприємств різних форм власності.

Набуває особливого значення у цьому контексті вивчення організаційно-правових аспектів формування економічної безпеки, оскільки саме вони створюють правові рамки, у межах яких здійснюється діяльність підприємства. Прогалини в

законодавстві, часті зміни нормативних актів, розмитість юридичних інструментів захисту бізнесу призводять до виникнення численних ризиків (фінансові, правові, кадрові, інформаційні та ін.). Результатом такої діяльності є зниження конкурентоспроможності підприємств, зростання їхньої вразливості перед внутрішніми та зовнішніми загрозами.

Слід враховувати й те, що нові вимоги до системи управління ризиками висувають й процеси цифровізації та глобалізації економіки. Зокрема, виникають нові типи загроз (кіберзлочинність, витік інформації, порушення прав інтелектуальної власності, недотримання вимог міжнародного права), що вимагає удосконалення правового регулювання та організаційних механізмів забезпечення безпеки бізнесу.

Крім того, потрібно зауважити, оскільки економічна безпека підприємства є складовою економічної безпеки держави, тому питання управління ризиками, виходячи з корпоративної площини, набуває загальнонаціонального значення. Іншими словами, від рівня захищеності суб'єктів господарювання залежить стабільність всієї економічної системи, інвестиційна привабливість країни та її стійкість до кризових явищ.

Тож, надзвичайно важливим і своєчасним є дослідження ризиків у формуванні економічної безпеки підприємства, з урахуванням організаційно-правових аспектів. Воно сприяє розробці ефективних правових і управлінських механізмів, що можуть забезпечити стабільність діяльності підприємств, підвищити їх конкурентоспроможність та зміцнити економічну безпеку держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування, оцінювання та зміцнення економічної безпеки підприємства є широко представленими у працях сучасних українських та зарубіжних дослідників.

Дослідження проблем та механізмів забезпечення економічної безпеки підприємства знайшло своє відображення у працях Т. Васильціва [1], В. Гаркуши та Н. Єршової [2, 3]. При цьому Т. Васильців [1] розвиває методологію оцінювання економічної безпеки підприємства, зокрема через інтегральні показники та систему

раннього попередження загроз. В той час як автори [3] значну увагу приділяють організаційним аспектам безпеки, де акцентовано на ролі управлінських рішень та внутрішнього контролю.

У працях Ю. Ярової та Л. Артеменко [4] систематизовано ключові загрози економічній безпеці та окреслено підходи до формування механізму її забезпечення з акцентом на фінансову складову. Також розкрито методи моніторингу та діагностики стану економічної безпеки, а ще визначено практичні підходи до управління ризиками.

У працях К. Зайченка, Н. Діми [5] та С. Гринкевича, М. Когута, М. Станкевича [6] розглянуто структуру економічної безпеки як багаторівневої системи, що охоплює фінансову, кадрову, виробничо-технологічну та інноваційну підсистеми. Зокрема, автори роботи [5] аналізують інструменти підвищення стійкості підприємства в умовах нестабільності зовнішнього середовища. І. Сосновська [7] приділяє увагу стратегічним аспектам економічної безпеки, обґрунтовуючи роль інноваційної активності у зміцненні конкурентоспроможності. Шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства були в центрі уваги Г. Разумової та Р. Южеки [8].

Подальший розвиток цих ідей знайшов відображення в роботах С. Войцехівської [9], В. Терехова [10], В. Нам'ясенка [11], які створили теоретичну базу ендogenous зростання з урахуванням специфіки воєнного часу та спираючись на правові аспекти механізмів підтримки стану економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Узагальнення результатів цих наукових праць свідчить про суттєву розбіжність у трактуванні змісту економічної безпеки та методів її оцінювання, що вказує на відсутність єдиного уніфікованого підходу. Водночас комплексність та міждисциплінарність проблематики дозволяють формувати інтегровані моделі забезпечення економічної безпеки, орієнтовані на підвищення стійкості та адаптивності підприємств у динамічному середовищі. Проте, зважаючи на сучасні умови господарювання, важливість і перспективність цієї теми зазначені питання потребують подальшого поглибленого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний науковий доробок у сфері економічної безпеки, сучасні умови господарювання (воєнні ризики, цифровізація, нестабільність законодавства) виявили низку невирішених проблем, особливо щодо організаційно-правових аспектів.

- Бракує комплексної, інтегрованої моделі управління ризиками, яка б системно поєднувала організаційні механізми та правові інструменти захисту бізнесу.

- Немає методичних рекомендацій для гармонізації внутрішніх процедур із нестабільним законодавством України, що створює правові прогалини.

- Недостатньо досліджена операціоналізація нових загроз, спричинених цифровізацією (кіберзлочинність, витік інтелектуальної власності) та воєнними подіями (правові та логістичні ризики). Відсутні методики оцінки правових ризиків, викликаних частими змінами нормативних актів, що впливає на конкурентоспроможність.

- Недостатньо досліджений взаємозв'язок між корпоративною економічною безпекою та загальнонаціональною безпекою держави. Не розроблено практичних рекомендацій для підприємств щодо вибудовування системи управління ризиками з урахуванням пріоритетів економічної безпеки держави в умовах кризи.

Таким чином, існує нагальна потреба у синтезі організаційних, правових та управлінських підходів для розробки ефективних механізмів управління ризиками та зміцнення економічної безпеки в сучасних умовах невизначеності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у дослідженні ризиків під час формуванні економічної безпеки підприємства, з урахуванням організаційно-правових аспектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «економічна безпека підприємства» є доволі широке, та складається з зовнішніх (корупція, рейдерство, шахрайство, шпигунство та ін.) та внутрішніх загроз (падіння рівня виробництва, втрата важливих зв'язків з постачальниками та довіри споживачів та ін.) [6, 12]. Така

ситуація становить серйозну небезпеку для забезпечення стабільності та ефективності функціонування підприємства.

Через війну, зовнішні виклики, зміни у міжнародній торгівлі Україна переживає період значної економічної, політичної та безпекової нестабільності, що створює широкий спектр ризиків для підприємств. Суб'єкти господарювання змушені орієнтуватися на швидкі зміни, гостру невизначеність, тому їхня економічна безпека стає критичною умовою виживання і розвитку.

Загострює ситуацію й недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази тому, що правові норми та стандарти на практиці виявляються або застарілими, або недостатньо адаптованими до нових умов (наприклад, цифровізації, кіберзагроз, змін бізнес-моделей та ін.). Як результат, підприємства часто стикаються з невизначеністю, прогалинами у правовому регулюванні, суперечливістю норм, нестачею чітких інструментів захисту прав, захисту інтелектуальної власності, даних тощо.

Відомо, що споживачі, державні інституції дедалі вимогливіше ставляться до відповідності підприємств нормам етики, законодавства, прозорості. У даному контексті слід враховувати й те, що підприємства, які не дотримуються законодавства чи ігнорують організаційно-правові ризики зазнають не лише фінансових втрат, а й репутаційної шкоди, взагалі, втрати довіри серед партнерів, клієнтів.

Враховуючи вступ на міжнародні ринки, роботу з іноземними партнерами, залучення інвестицій, слід пам'ятати й про необхідність відповідності міжнародним стандартам (включно з правовими: контракти, захист прав, регуляторні вимоги тощо) [9, 13].

В рамках нашого дослідження наголосимо й на проблемі хабарництва та корупції, які є одним з основних видів економічних злочинів в Україні. Так, відповідно до звіту НАЗК у 2023 році в Україні зафіксовано 11 тисяч правопорушень, так чи інакше пов'язаних із корупцією, з яких понад 7,2 тис. є тяжкими та особливо тяжкими. Зауважимо, що не всі справи доходять до судового

розгляду (лише 40% з вище вказаних було скеровано до суду). У цьому ж році за корупційні злочини було засуджено понад 1,5 тисячі осіб, що на 40 % більше, ніж у 2021-2022 рр. [15].

Відповідно до дослідження Індекс сприйняття корупції (Transparency International) у 2023 році Україна отримала 36 балів зі 100 можливих, при цьому в рейтингу вона була на 104-му місці серед 180 країн. У 2024 році ця позиція змінилася – Україна посіла 105-те місце зі 180, отримавши 35 балів [14].

Аналіз основних положень наукових джерел щодо теми дослідження [2, 3, 4, 7] дає підстави стверджувати, що під економічною безпекою підприємства слід розуміти стан захищеності підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, який забезпечує його стабільне функціонування, фінансову стійкість, конкурентоспроможність і здатність до розвитку. Тобто, економічна безпека є фундаментом, на якому будується стабільність і розвиток будь-якого підприємства.

Вона є невід’ємною складовою загальної системи управління підприємством і визначає можливість його тривалої присутності на ринку. Економічна безпека формується під впливом різних факторів і має кілька основних складових (рис. 1), в тому числі:

фінансова безпека, яка передбачає стабільність грошових потоків, ефективне управління фінансовими ресурсами, мінімізацію ризику неплатоспроможності та банкрутства;

інвестиційна безпека, що полягає у створенні сприятливих умов для залучення та збереження інвестицій, підвищенні інвестиційної привабливості підприємства;

кадрова безпека, яка відображає рівень професійної компетентності персоналу, стабільність колективу, мотивацію працівників і здатність керівництва запобігати втраті інтелектуального капіталу;

інноваційна безпека, яка характеризує спроможність підприємства впроваджувати нові технології, модернізувати виробництво й адаптуватися до змін у ринковому середовищі;

інформаційна безпека, яка забезпечує захист конфіденційних даних, комерційної таємниці, а також безпечне використання інформаційних технологій.

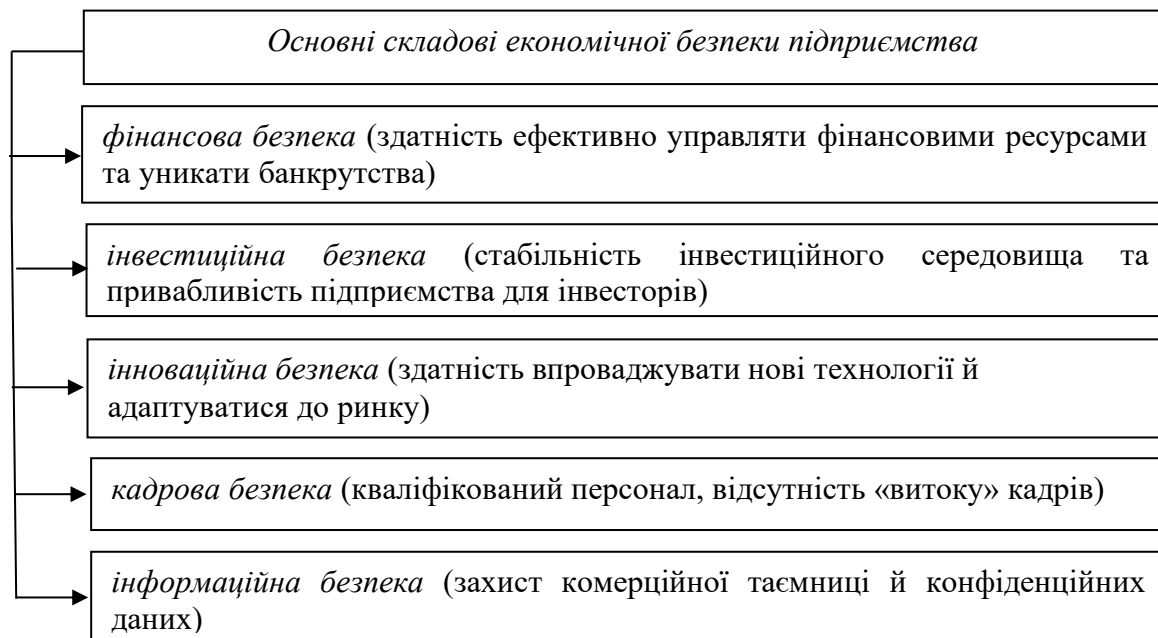

Рис. 1 Основні складові економічної безпеки підприємства

Джерело: складено автором на основі [2, 3, 4, 7].

Як бачимо, економічна безпека, активно створюючи умови для розвитку підприємства, підвищення ефективності його діяльності, конкурентоспроможності та фінансової стабільності, є не лише захистом підприємства від загроз. Її високий рівень дозволяє підприємству не тільки виживати в кризових ситуаціях, а й розширювати свою діяльність, утримуючи міцні позиції на ринку.

Знаходити більш ефективні рішення щодо питання підвищення рівня власної безпеки вимагають від підприємства й висока динаміка змін у внутрішньому і зовнішньому просторі, сучасні загрози та ризики, які можуть вплинути на стабільність його діяльності. Постійний моніторинг рівня економічної безпеки дозволяє керівництву підприємства попереджувати виникнення загроз та виявляти проблемні сторони. В свою чергу, це дозволяє не лише аналізувати ефективність діяльності підприємства, а й формувати запобіжні дії для забезпечення його безперебійної роботи.

Проте слід пам'ятати про особливість українських підприємств, яка полягає в тому, що управлінські рішення найчастіше приймаються не на попередження виникнення ризикованих ситуацій, а, як правило, вже після їх настання. Така ситуація спричиняє зростання поточних витрат підприємства, надмірне використання його ресурсів, і, як наслідок, зниження рівня його стійкості [5, 10].

Як бачимо, у сучасному світі питання економічної безпеки набуває критичної ваги через турбулентність зовнішнього та внутрішнього середовища. Відсутність у підприємств механізмів адекватного реагування на такі виклики призводить до збільшення операційних витрат та витрачання значної частки ресурсів, що зменшує його загальну стійкість.

Зазначимо, що значну небезпеку становить критичний ризик недотримання організаційно-правових норм, оскільки такий підхід підриває основи стабільності та створює серйозну загрозу для його довготривалої присутності на ринку [16]. Тому превентивні заходи та систематизація ризиків вимагають від підприємств ефективніших рішень і роботи на випередження.

Слід зауважити, що організаційна структура системи управління економічною безпекою підприємства має ґрунтуватися на певних принципах, які забезпечували б її гнучкість, ефективність і здатність своєчасно реагувати на зміни на локальному та глобальному рівнях. Подібна структура повинна сприяти ефективному делегуванню повноважень, забезпечувати узгодженість дій усіх учасників процесу управління, відповідальність між підрозділами, та оптимальне використання ресурсів.

На думку Т.Г. Васильців, формуючи систему економічної безпеки підприємства нагальною є потреба у створенні структурного підрозділу підприємства – служби економічної безпеки. Вказана структурна одиниця, взаємодіючи з іншими підрозділами підприємства, мала б підпорядковуватися безпосередньо його керівнику (власнику), а основною її функцією є розробка, реалізація та контроль виконання заходів щодо захисту фінансово-економічної стабільності підприємства від внутрішніх і зовнішніх небезпек [1].

В цілому, побудова надійної та функціональної системи економічної безпеки підприємства дозволяє протистояти несприятливим змінам у ринковому середовищі, сприяє зростанню конкурентоспроможності.

Важливим є базування системи управління на принципах системності, комплексності та ієрархічності, коли всі елементи взаємопов'язані і функціонують як єдиний організм. Крім того, структура має бути достатньо дієвою та адаптивною, тобто здатною швидко змінюватися залежно від фінансових ризиків, ринкових умов чи організаційних трансформацій підприємства. Не слід забувати й про принцип підзвітності та контролю, який забезпечує прозорість дій і підвищує рівень довіри до управлінських рішень.

У контексті нашого дослідження наголосимо, що ефективність організаційної структури управління економічною безпекою підприємства визначається не формальним розподілом функцій, а, в першу чергу, динамічною системою взаємодії, орієнтованою на стабільність, стійкість і розвиток бізнесу.

До переліку основних завдань, на яких ґрунтується функціонування всієї системи економічної безпеки підприємства, входять напрями діяльності, що формують стабільність роботи підприємства, його конкурентоспроможність і захищеність від внутрішніх та зовнішніх загроз та небезпек [11]. Назвемо головні з них:

- створення ефективного механізму виявлення, оцінювання та запобігання ризикам, які можуть негативно вплинути на фінансові результати чи репутацію підприємства;

- формування інформаційно-аналітичної бази, що дозволяє своєчасно приймати обґрунтовані управлінські рішення;

- забезпечення надійного захисту комерційної та конфіденційної інформації;

- сприяння удосконаленню внутрішнього контролю і підвищенню фінансової дисципліни;

- підтримка стійкої фінансової рівноваги підприємства, ефективне управління ресурсами;

створення сприятливих умов для інноваційного розвитку та підвищення конкурентних переваг.

Вважаємо, що саме такі завдання в сучасних економічних умовах формують надійну основу для стабільного функціонування й довгострокового розвитку підприємства.

На нашу думку, з метою забезпечення всебічної економічної безпеки необхідно чітко ідентифікувати та класифікувати потенційні загрози. З огляду на це, нижче представлена таблиця (табл. 1), у якій згруповано організаційно-правові ризики, що систематизує основні загрози для підприємства, а також їхні потенційні наслідки, дозволяючи перейти від загальних міркувань до конкретних механізмів управління ризиками.

Таблиця 1

Організаційно-правові ризики у формуванні економічної безпеки підприємства

<i>Група ризику</i>	<i>Опис ризику</i>	<i>Потенційні наслідки для підприємства</i>
Організаційні ризики	Неефективна чи застаріла організаційна структура управління, що призводить до дублювання функцій, повільного прийняття рішень або відсутності чіткого розподілу відповідальності	Втрата керованості, внутрішні конфлікти, нецільове використання ресурсів, низька оперативність реагування на загрози
Ризики внутрішньої регламентації	Відсутність, застарілість або порушення внутрішніх положень, інструкцій та регламентів (наприклад, положень про комерційну таємницю, інструкцій з доступу до інформації)	Витоки конфіденційної інформації, внутрішнє шахрайство, неправомірні дії персоналу, штрафи за порушення стандартів
Правові ризики (договірні)	Неправильне укладення або оформлення господарських договорів (відсутність необхідних умов, суперечності законодавству, некоректні реквізити)	Визнання угод недійсними, фінансові втрати через неустойки, тривалі судові спори з контрагентами
Правові ризики (Зовнішнє законодавство)	Несвоєчасна адаптація діяльності підприємства до змін у податковому, митному, трудовому чи антимонопольному законодавстві	Штрафи та санкції від контролюючих органів, блокування діяльності, податкові донарахування, криміналізація відповідальності посадових осіб
Кадрові ризики (Правові аспекти)	Порушення трудового законодавства (неправильне оформлення, звільнення, нарахування зарплати) або відсутність договору про нерозголошення	Судові позови від працівників, витік критично важливої інформації, втрата основного персоналу

	комерційної таємниці з основними співробітниками	
Ризики захисту інтелектуальної власності	Неналежне патентування, реєстрація торгових марок або відсутність захисту ноу-хау та авторських прав підприємства	Крадіжка інтелектуальної власності конкурентами, неможливість захисту своїх прав у суді, втрата конкурентних переваг
Ризики ліцензування та дозвільної діяльності	Здійснення діяльності без необхідних ліцензій, дозволів чи сертифікатів або їхнє прострочення	Призупинення діяльності підприємства, великі штрафи, конфіскація продукції чи обладнання

Джерело: складено авторами.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що природа організаційно-правових ризиків є системною, структурованою і тісно пов'язаною як із внутрішнім управлінням, так і з зовнішнім законодавчим полем. Порушення організаційних процесів, недосконалість внутрішньої регламентації або ігнорування змін законодавства безпосередньо впливають на фінансову та інформаційну безпеку підприємств.

Тож, стає зрозуміло, що ефективна економічна безпека вимагає від підприємства не лише фінансового контролю, але й досконалого юридичного впорядкування діяльності та стратегічного впровадження запобіжних заходів. Лише завдяки скоординованим рішенням, підходу, зосередженому на мінімізації правових та організаційних прогалин, підприємство зможе підтримувати необхідний рівень стійкості та забезпечити свою життєздатність в умовах ринкових змін.

Висновки. Економічна безпека становить основу, необхідну для стабільності та розвитку будь-якого підприємства, вона охоплює фінансову стійкість, кадровий потенціал, інформаційну захищеність, правову стабільність і здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Вирішенням питань, пов'язаних з її забезпеченням, повинна займатися відповідна служба безпеки підприємства, створена з урахуванням його розмірів, можливостей та діяльності.

З огляду на сучасні ринкові реалії та ескалацію світових викликів зауважимо, що основну роль у забезпеченні економічної безпеки відіграє ефективне управління ризиками. На сьогодні особливої актуальності набуває не лише своєчасне реагування на загрози та виклики, а й побудова системи, що працює на випередження небезпек, яка базується на правовій грамотності, прозорості процесів

та стратегічному плануванні з урахуванням специфіки воєнного часу та гібридних загроз.

Список використаних джерел

1. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин [та ін.] ; за ред. Т. Г. Васильціва. Львів : Ліга-Прес, 2012. 386 с.
2. Гаркуша В., Єршова, Н. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства». *Економіка та суспільство*. 2021. №28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>.
3. Гаркуша В.О., Єршова Н.Ю. Теоретичні та методичні підходи до організаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-46>.
4. Ярова Ю. О., Артеменко Л. П. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2016. № 13. С. 257-263. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2016_13_39.
5. Зайченко К. С., Діма Н. І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. *Ефективна економіка*. 2021. № 5, DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.90>.
6. Гринкевич С., Когут М., Станкевич М. Еволюція теоретичних концепцій економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-70>.
7. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2015. №9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_34.
8. Разумова Г.В., Южека Р.С. Економічна безпека підприємства // Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспект :

матеріали всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 04 грудня 2020 р.). Дніпро: ДДУВС, 2020. С.117-120.

9. Войцехівська С. І. Організаційно-правові засади економічної безпеки України. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-7-6>.

10. Терехов В.Ю. Правоохоронні відносини у сфері економічної безпеки (в контексті роботи бюро економічної безпеки України). *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2022. № 3 (33). С. 29–33.

11. Нам'ясенко В.М. Економічна безпека підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка України*. 2025. № 6 (763). DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.06.025>.

12. Небава М. І., Міронова Ю.В. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с.

13. Зачосова Н.В., Чакалов Р.К. Правове забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 4(04). URL: http://www.pev.kpu.zp.ua/journals/2017/4_04_uk/9.pdf.

14. Рейтинг країн за корупцією: на якому місці Україна. URL: https://society.comments.ua/ua/news/developments/rejting-krajin-za-spriynyattyam-korupcii-na-yakomu-misci-ukraina-759407.html?utm_source=ukrnet&utm_medium=ukrnet2.

15. У 2023 році правоохоронці вручили підозру у корупційному злочині лише одному народному депутату. URL: <https://www.slidstvo.info/news/za-2023-rik-3-188-osib-vchynyly-koruptsiyni-zlochyny-sered-nykh-odyn-narodnyy-deputat/>

16. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-05/executive-1.pdf>.